

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Maierjevci.

Resnico samo piši vestni zgodovinar!
A. Aškerc.

II.

Toliko pozornosti ni zbudil in toliko priznanja ni provzročil že dolgo noben članek kakor naš zadnji pod gorenjim naslovom. Vse učiteljstvo, ki Maierja pozna, se je globoko oddahnilo, ko smo povedali o tem nesposobnem, domišljavem in brezsrčnem človeku golo resnico. Gradiva pa je o Maierju toliko, da ga še danes ne omo vsega obdelali, nego si moramo glavne stvari prihraniti za prihodnjič. Poudarjamo, da nikakor in pod nobenim pogojem ne moremo dopustiti, da bi kdorkoli brez kazni uganjal neslane burke po šolskem polju in skakal za vrat učiteljstvu, ki stoji visoko nad njim. Nekaj smo čuli o nekaki grožnji! Ampak recimo enkrat z avselej, da se nobene grožnje ne bojimo, temveč bomo vsak poizkus kakršnegakoli maščevanja — pa naj pride od te ali one strani — plačali tako, da bo treba maščevalcem urnejše bežati, nego je moral svoje dni bežati sam Maier iz Leskovca!

Bojujemo se za resnico in pravico, in od tega boja nas ne odvrne nobena sila!

Maier je torej postal nadzornik za mesto Ljubljano! Njegov prednik je bil Levec! Levec pa — Maier! Ta kontrast! Učiteljstvo ljubljansko je bilo konsternirano; početkom si sploh ni moglo misliti, da je to mogoče! Poznali so ga vsi po njegovih zmožnostih, poznali pa tudi po njegovem početju v krškem in litjskem okraju. Hudobnega človeka se je bati! Ljubljansko

učiteljstvo se je Maierja balo, namesto da bi ga čislalo, spoštovalo, ljubilo, kakor je nadzornika treba.

To je Maier dobro čutil in vedel. Zdelo se mu je, da bo imel težko stališče z ljubljanskim učiteljstvom! Kako tudi ne? Toliko kolikor Maier je znal pač vsak, pa tudi nekaj več. Študije Maierjeve učiteljstvu niso imponirale, ker je vedelo, kako jih je izvršil. Njegova naobrazba po maturi je bila minimalna. Izkazal se ni na nikakem polju delavnega, saj do časa, da je postal nadzornik, a tudi še potem, ni imel pokazati od vsega svojega delovanja nič drugega kakor prav veliko ničlo!

In tak človek postane nadzornik ljubljanskega učiteljstva. Že v svojem prvem članku smo trdili, da je Maier plitev človek; rekli smo, da to spozna vsakdo, kdor ga le malo natančneje potiplje za žilico. Da trdimo prav, je pokazal Maier s tem, da se ni upal nikdar med učiteljs t v o. V svoji stiski in v zavesti nezmožnosti se je izogibal vsake prilike, ob kateri bi moglo učiteljstvo zapaziti njegovo plitvost. Maier kot nadzornik je pretrgal vsak stik z ljubljanskim učiteljstvom! Niti uradno se ni upal občevariti posamezniki; če je imel komu kaj povedati, mu je povedal potom šolskega voditelja! Mi si ne moremo predstavljati učitelja, ki bi ne občeval s svojimi učenci; v Ljubljani pa je mogoč učitelj učiteljev, ki ne občuje z njimi!

Človek, ki je dospel — ne iz lastne moči — ampak po milosti drugih od kake višje stopnje, se poslužuje vseh sredstev, da se vzdrži na tem mestu. Podle

duše se poslužujejo podlih sredstev! To je splošna trditev.

Maier je vedel, da bo težko vladal ljubljansko učiteljstvo, dokler bo tako edino, kakor je bilo edino še takrat, ko je postal on njega nadzornik. On ni deloval tako kakor njegov prednik Levec, ki je edinost učiteljstva podpiral, pospeševal in vzdrževal z vsemi sebi lastnimi močmi. Maier je delal kontrarno svojemu plemenitemu predniku; Maier je hotel razdreti to edinost. V prvi vrsti pa je hotel napraviti razdor med šolskimi voditelji in učiteljstvom! Slab nadučitelj, ki je z njim podrejeno učiteljstvo zadovoljno! To je njegov — toda bolj salamenski kakor salomonski — izrek! Ta razdor se mu je deloma posrečil! Učiteljstvo je kaj hitro postalo nezadovoljno z voditeljem Gabrškom in je še sedaj nezadovoljno z voditeljem Jegličem in z voditeljem Cepudrom — ker so to — po mnenju Maierjevem — dobri voditelji! — To je bilo prvo „veliko delo velikega pedagoga“ Maierja!

Maier se je pa lotil tudi reforme ljubljanskega šolstva in kakor pravcati doktor Skaza, ga je skazil tako, da je sedaj tako, kakršno je, kar hočemo v naslednjih vrsticah dokazati!

Maier je najprvo razširil eno mestno deško šolo v osemrazrednico, na ostalih petrazrednicah pa niso poučevali več po učnem načrtu za petrazrednice, ampak po učnem načrtu za osemrazrednice! — To je navidezen napredek, v istini pa je Maier porinil s to preosnovo naše šolstvo nazaj! V Ljubljani so razmere take: Kar je

pridnih in talentiranih učencev, ti pohajajo ljud. šolo do IV. razreda, potem pa gredo v srednje šole. To ve vsak ljubljanski učitelj. Kar je slabih, lenih in manj nadarjenih učencev, in teh je kakor povsod tako tudi v Ljubljani — žalibog veliko več kakor marljivih, ti pa v osmih letih ne pridejo sploh do osmega razreda. Pred osmimi leti je vstopilo v Ljubljani v prvi razred nad 300 učencev, letos je bilo v edinem osmem razredu na Kranjskem samo 21 učencev, in ne motimo se veliko, ako trdimo, da med temi ni nobenega onih, ki so vstopili pred osmimi leti v kak prvi razred ljubljanskih šol! To je torej matematično 0%. — Drugače je seveda na dekliških šolah pri Sv. Jakobu, pri nunah in v Lichtenturničnem zavodu; tam so tudi osmi razredi prenapolnjeni.

Velika večina ljubljanskih dečkov ne pride torej nikdar v osmi razred, ampak zapusti ljudsko šolo prej, in sicer največ jih izstopi iz petega razreda. Dokler so poučevali po učnem načrtu za petrazrednice, je bilo to dobro, ker je bila učna tvarina ljudske šole razdeljena tako, da si je učenec v petih razredih prisvojil vso znanstvo, kar ga nudi ljudska šola. Pod Maierjem je pa to drugače. Sedaj poučujejo po učnem načrtu za osemrazrednice, vsa učna tvarina je razdeljena na osem let, dečki izstopajo pa prej kot prej iz petega razreda, toda ne prisvoje si toliko znanja kakor prej — posebno v realijah ne!

Tu bi lahko našli gorostasne stvari; pa jih tudi bomo, če se Maier ne umakne s pozorišča!

LISTEK.

Novi Akordi.

Deset let že izhaja v založništvu knjižgotrčca Lavoslava Schwentnerja zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo — Novi Akordi. Do lanskega leta je prinašal izključno skladbe starejših in mlajših slovenskih in slovanskih skladateljev, od tedaj pa ima tudi glasbeno-književno prilogo, ki jo z občudovanja vredno pridnostjo, vestnostjo in nepristranostjo glasbenega poročevalca in kritika urejuje skladatelj dr. Gojmir Krek.

Oglejmo si vsebino zadnjih dveh izšlih zvezkov! Različna izbira. Šantlova „Narodna“, preprost, korekten samospjev, kar se klavirskega parta tiče, skoraj šolarski. Pevci se ga ne bodo izogibali.

Dr. Krekova kontrapunktična invencija „Blagorjim“ je lepa in dovršena, samo pristopna le najboljšim zborom. Manj izurjeni naj se je ne lotijo.

Odličen v vsakem oziru je Devov moški zbor: Kvišku plava moje hrepenenje. Zaradi lepih glasbenih misli bi pri dobrem, natančnem prednašanju dosegel učinek. Mislim pa, da se bo tega zbora marsikateri pevovodja ustrašil, ker mu manjka zanj nizkih pa lepo donečih basov. Če skladbo pojemo pol tona višje,

spravimo prvi tenor parkratna zgornji b, tedaj smo še na slabšem, ker dobrih tenoristov — ne kričavev — tudi primanjkuje. Polaškova „Dasem jaz ptičica“ (narodna, besedilo je, če se ne motim, Zupančiča) nima ničesar narodnega na sebi, odlikuje pa jo bogata moderna harmonska oprema.

Pa k drugemu zvezku! Posvečen je Glasbeni Matici, ki se ji je uredništvo Novih Akordov hotelo na ta način zahvaliti za koncert dne 5. svečana t. l., čigar vzpored je nudil občinstvu skoro izključno skladbe iz novejših glasbene literature, priobčene v Akordih. V ta hvalevredni namen je pozvalo uredništvo k sodelovanju vse skladatelje, ki so bili na omenjenem koncertu zastopani. Povabilo so se vsi razen enega radevolje odzvali in poslali svoje skladbe za to posebno številko. Na čelu zvezka stoji dedikacija, potem pride krepak, nenačuden dr. Krekov zbor Bratje v „kolo se vstopimo“, pozivljajoč Matico k skupnemu delovanju za isti smoter. Dalje imamo Gerbičev mešan zbor „Pozimi“ na Resmanov tekst. Srčkan, melodiozen zbor po starem načinu je to. Srednji del (basovska melodija) ne hote nekoliko spominja na Sachsov zbor „Slovo“. (Pesmi za moške glasove, A. Sachs 1906). V predzadnjem delu, ko pesnik zatrjuje, da „ne da več nevestke iz dola“ naš Gerbič parkrat prav mladostno in fantovsko zavriska. Pesem ne stavi proizvajalcem

nobeni posebnih težkoč, zato se brezdvoma priljubi društvom, ki razpolagajo z mešanim zborom.

Tudi Ferjančič, čigar otožna „Tone solnce, tone“ je že od Matičnih koncertov dobro v spominu, je poslal mešan zbor „V jutranji zarji“. Duh jutranjega razpoloženja ki veje iz Sardenkovega besedila, je izborno zadet tudi v Ferjančičevi skladbi. In še častiti naš stari Jenko ni hotel zaostati ter je poklonil Matici domovinske ljubezni prekipevajoč, navduševalen zbor „Bogu in rodu“. Skladba pa ne ogreje. Nasprotno pa podaja Juvanec v „Izgubljenem cvetu“ prikupljiv mešan zbor, ki je precej boljši od nekaterih drugih njegovih skladb.

Obžalujem le, da je vzel že tolikrat uglasbeno besedilo. Bogve kolikrat je bil ta „cvet obran“, najbrže skoro večkrat kot „zvezda mila je migljala in naš rod vodila je.“ Pa v sedanjih časih, ko se je začela od neke strani akcija proti uglasbitvi erotičnih tekstov in bi skoro treba jury za preosojo skladb po merilu sramežljivosti, je „Izgubljeni cvet“ zopet „obirati“ skoro predrznost. Pa šalo na stran! Naj se skladatelj zateke k Zupančiču, Puglju, Golarju. Gradiva mnogo, mnogo!

Prednost pred vsemi omenjenimi skladbami pa bi na vsak način dal Adamičevemu mešanemu zboru „Pusto je“, v katerem uverjetno izborna ilustrira Romanov (Pugljev) tekst. Že v začetku je izborna karakterizirana

puščoba, kromatično zajoče tenor in divje gre „mrzel veter čez dobrave“. Tem presrčnejše je mesto „Ali daleč za meglami“, in kot bi se naredil lep jasen dan, se ves zbor jasnejše v kontrapunktičnih imitacijah „Lep dan, s solnčnimi cvetovi pestro posejan“ . . . — „Ali daleč za meglami, tam si ti“. Krasen, lepo zamišljen konec v g duru. Te skladbe ne morem dovolj prehovati, pa jo priporočiti zopet le najboljšim zborom. Glasbeno Matico jo peti, bi bilo poslušati izreden užitek.

Pri kraju sem. Z velikim veseljem človek gleda ta vsestranski napredek v glasbeni produkciji. S tem večjo žalostjo pa uvideva, da smo Slovenci malomarni in ne podpiramo takega podjetja kot so Novi Akordi tako kot zasluži. Vsa društva bi morala biti naročena. Dobro vem, da se v marsikaki slovenski inteligentni rodovini dičijo police ob klavirju z raznimi Tanzalbumi in drugim, nasladnim pa dober okus kvarečim šundom, da pa se dosledno prezira naš slovenski izborna urejevanje glasbeni list, kakršnega nima zlepa en narod in ki smo nanj upravičeno lahko ponosni. Če bodo med našim glasbo ljubivim učiteljstvom te vrste tudi našli kaj odmeva, tedaj je njihov namen dosežen.

V Ljubljani 6. avgusta 1911.

Zorko Prelovec.

Maier je bil svoječasno ljubljanski mestni učitelj in je kot tak služboval več let. Človek bi mislil, da je med tem časom vsaj malo opazoval ljubljanske šolske razmere, toda mimo Maierja je šlo marsikaj, tako tudi to! Če bi bil Maier kdaj študiral pedagogiko, bi morda vedel vsaj nekoliko o razliki med deško in dekliško vzgojo, če bi bil študiral ljubljanske šolske razmere, potem bi nam ne bil pokvaril šolstva kakor ga je! Že vpogled v letna poročila bi mu moral zbuditi vprašanje: Kako to, da je v osmem razredu na stotine deklic, dečkov pa samo 21? Če bi bil Maier šolnik, potem bi moral urediti šolstvo drugače za dečke, drugače za deklice, sploh tako, kakor zahtevajo dejanske razmere. Naj bi bil pustil petrazrednice kakor so bile — skrbel naj bi bil zato, da se osnuje v Ljubljani trirazredna deška meščanska šola.

Maier se je lotil tudi notranje preureditve šolstva; skoval in določil je podrobne učne načrte in kakor povsod, je pokazal tudi tu svojo popolno nezmožnost.

Pred mnogimi leti je bilo, ko je nekdo — pa to ni bil Maier! — napravil — recimo — dobro učno sliko „Mačka“. Veselje je bilo v Jeruzalemu, da se je posrečilo enemu izmed Maierjevcev ustvariti nekaj dobrega! Učno sliko „Mačka“ so kazali pripravnikom; zbobnali so skupaj vse ljubljansko učiteljsvo — moško in žensko — in imeli so hospitacijo in pri njej to milost in srečo, da so videli in slišali učno sliko „Mačka.“ To slavno mačko smo omenili že zadnjič, a treba je, da si jo zaradi klasike ogledamo še danes! Maier se je je takoj polastil in postavil mačko kot prvo in glavno točko prvega razreda. — Mi nimamo nič proti tej učni sliki, tudi ne proti temu, če se obravnava ta domača žival v prvem razredu. Ampak to bi ne smelo biti leto za leto in po vseh ljubljanskih prvih razredih obenem! Če bi bil Maier pedagog, bi bil napravil tak podroben načrt, po katerem si bi vsak učitelj naredil svoj turnus — po svojem okusu, po svoji individualnosti in po dejanskih potrebah! Letos to, drugo leto kaj drugega — saj vendar ni mačka najvažnejša domača žival! — Zakaj ne bi smel ljubljanski učitelj obravnavati v prvem razredu tudi psa — posebno ob času kontumace, da bi opozoril na nevarnost stekline? Zakaj bi ne smel govoriti učitelj o konju ali kravi — če bi mu to bolj ugajalo kakor mačka? Ne! — Po Maierjevi modrosti mora biti mačka in edino mačka, pa nič drugega kakor mačka! In posledica temu nepedagoškemu postopanju?

Prvo leto je bila ta učna slika prav na mestu in dobra! Naslednja leta je bila že manj na mestu, to pa iz naslednjega vzroka. Po Maierjevi velepedagogiki mora formulirane stavke te učne slike znati vsak učenec in vsaka učenka. Ko pride torej tisti čas, ko je mačka na vrsti, tedaj ti odmevajo po vseh prvih razredih ljubljanskih šol formulirani stavki o mački; razlegajo se po hodnikih, uhajajo celo na cesto — sedaj od posameznih učencev, sedaj v zboru, in to dopoldne in popoldne; v ponedeljek, torek, sredo, petek in soboto — vedno in vedno, toliko časa, da se po tej Maierjevi čudoviti metodi res nauči slednji učenec vseh formuliranih stavkov o mački! Toda mačka pa vendar nima take zveličavne moči, da bi usposobila vsakega učenca za višji razred! Vkljub mački je v vsakem prvem razredu 6, 8 ali 10 učencev, ki ga morajo ponavljati. Prihodnje leto pride zopet „tisti čas“, ko je mačka na vrsti! Komaj prinese učitelj nagačeno mačko v šolo, že se vzdigne 6, 8 ali 10 rok in 6, 8 ali 10 ust vpije: „Že znam, že znam!“ Učitelj seveda ne sme izpremeniti učnega reda, ne sme obravnavati psa ali konja ali krave — ne! — mačka je predpisana in mačko moraš obravnavati; v šoli pa imaš 6, 8 ali 10 nagačev, ki jih ne zanima pouk, ker že znajo mačko! Število nepazljivcev pa je bilo le početkom tako majhno, potem pa je jelo naraščati in narašča od leta do leta! Čim dalje več rok se vzdiguje, kadar pride mačka na vrsto, in čim dalje več ust vpije: „Že znam, že znam!“

„Kaj tudi ti znaš mačko?“ — vpraša učitelj.

„Ja, me je sestla naucila!“

„Mene pa blat!“

O, groza! Sedaj pa zbudi zanimanje za stvar, ki jo pol razreda že zna, a učitelj si niti pomagati ne sme, dasi bi to lahko, ako bi vzel drugo stvarino! Pa velepedagog Maier stoji zadaj s svojo mačko — in dokler je Maier nadzornik, ima samo mačka kredit!

Pri inspekcijski konferenci bo pa ta Maier diktiral na zapisnik: „V nekem razredu sem zapazil, da 25% učencev ni sledilo pouku!“ — Da bi te vrag vzel! Kdo pa je temu kriv kakor nepedagog Maier sam!

Kakor z mačko, tako je z zajcem! Otroci leto za letom vpijejo: „Zajec je petršil, zajec je petršil!“ dasi bi Maier moral vedeti, da je to nemogoče, ker naši zajci ne pridejo do petršila — na vsem ljubljanskem polju ga ne dobiš — v vrtove pa poleti ne silijo, ker jedo — seveda vkljub Majerjevi učenosti — rajši deteljo in drugo, kar jim bolj ugaja kakor petršil!

Napisali bi lahko cele knjige o samih budalostih, ki jih je ta človek spravil v svojih učnih slikah skupaj — celo v takih, ki jih je priredil za tisk, kaj šele v drugih! Ker je Maier na ljubljanskem trgu videl Vipavke, ki prodajajo poleg domačega sadja tudi pomaranče, limone in datlje, je takoj napisal, da raste južno sadje v Vipavi! Zato ga je pošteno okrcal že nekdo drugi, ki je kritikoval njegove učne slike iz zemljepisja. Ni se pa še govorilo o drugih stvareh, ki dokumentirajo Maierjevo pedagoško nezmožnost. — Maier je slišal zvoniti nekaj o formuliranih stavkih — da pa je treba stavke formulirati tako, da tvorijo neko celoto, ki naj bi ostala učencu uporabljiva v življenju, o tem se mu niti ne sanja. Kako razume Maier to, je pokazal v učni sliki „Naš cesar!“ Vprašaj učenca prvega razreda, kjer so to sliko že docela obravnali: „Kaj mi veš povedati o cesarju?“ — Otrok ti bo odgovoril: „To je cesarjeva podoba. Na tej podobi vidimo cesarski prestol, krono in žezlo!“ Vprašaj drugega, tretjega, vprašaj ves razred, zahtevaj od vseh ljubljanskih prvih razredov, naj ti povedo kaj o cesarju, povsod dobiš odgovor: „To je cesarjeva podoba. — Na tej podobi vidimo cesarski prestol, krono in žezlo!“ Tak odgovor dobiš doma, na cesti, na izprehodu, kjer ni nobene slike, kjer ne vidiš niti prestola niti krone niti žezla! — Tako vendar stavkov ne formuliramo!

Vsakdo, kdor ima malo pojma o fiziki, ve, da obravnavamo najprvo raztezanje po toploti in potem šele toplomer. Pri veleučenjaku Maierju je to narobe. On vzame toplomer že v tretjem razredu — raztezanje toplote pa v četrtem. Kolikor je nam znano, ni odobril dež. šol. svet tega postopanja, toda Maier se ne ozira na to, ali je stvar potrjena ali ne, vkljub temu mora učiteljsvo jemati toplomer v tretjem razredu po Maierjevi učni sliki! Pa kakšna učna slika je to! Kdor je še ni bral, naj jo bere — samo pazi naj, da v teh nevarnih časih ne dobi — kolere! Če bi smeli reči, bi rekli, da je to skrpucalo termometer Maierjeve duševne zmožnosti, ki pa kaže globoko pod ničlo! In tak človek kritikuje fiziko v višjih razredih in učitelja, ki jo poučuje in ki ima izpit za meščanske šole!

Tudi premoga se je lotil v učni sliki in da bi pokazal ljubljanskemu učiteljsstvu, kako ima obravnavati premog, je priredil hospitacijo. To je bilo nebeško! Učitelj bi imel demonstrirati — seveda po Maierjevi pameti — stavek: „Premog gori s sajastim plamenom“. Vse je bilo lepo pripravljeno. Pred vrati je stal Jaka — šolski sluga — z lopato v roki, na njej pa kup tlečega premoga. Ko se je izgovorila določena beseda, se odpro vrata, in lopata se primaje na kateder — kakor v teatru! Bil je tudi pravi teater! Učitelj drži stekleno ploščo nad dimom, jo drži in suče — pa s a j ni hotelo biti. Kādilo se je in kadilo, s a j pa je ni bilo. — Maierja je začelo dušiti, učiteljice so si tiščale nosove z robci, otroci so si brisali solzne oči, učitelji so pokašljevali, a premog ni hotel goreti s plamenom, še manj pa s sajastim plamenom. Šolska soba je bila polna dima, skoro bi se bili vsi zadušili — s a j pa še nič! — Poizkus je popolnoma ponesrečil. Maier je moral prekiniti „pouk“ — odprli so okna in vrata — začelo je vleči čez otroke, med nadaljeva-

njem pouka je sedaj tu, sedaj tam kihnil učenec čimdalje bolj pogostoma, slednjič smo kihali vsi, vsi smo imeli nahod; najbolj pa se je prehladil — Maier.

Pri tej učni sliki bi imel pokazati učitelj tudi specifično težo premogovo v — III. razredu! Pripravljena je bila tehtnica, s katero naj bi bil iztehtal učitelj 1 dm³ premoga. Pa ker premog ni hotel tehtati toliko, kakor je v fiziki napisano, je moral učitelj nasuti žiber med njega, da bi vendar bil tako težak, kakor je predpisano. No, do te „goljufije“ ni prišlo, ker je prej ura minila, preden je dospela učna slika do te točke! Uspeh take hospitacije je pa razviden iz dialoga, ki se je vršil po hospitaciji:

„Ali si se naučil kaj danes od Maierja?“

„Nič!“

„Jaz pa!“

„Kaj?“

„Kako premoga ne smemo obravnavati v šoli!“

Pa naj so stale v učni sliki še take budalosti, učitelj ni smel delati drugače, tudi ugovarjati ni smel — učno sliko je moral izvesti tako, kakor jo je Maier predpisal. Nekoč se je zgodilo, da je bil vendar en učitelj toliko predrzen, da je pri hospitaciji postopal drugače, nego je stalo zapisano v Maierjevi volji. To je storil tedanji učitelj na II. m. šoli, Bernot. A kaj je storil Maier? Vzel je klobuk in ostavil šolsko sobo. Res, najboljša, kar je mogel storiti! Seveda je mislil, da bo Bernot skopnel ob takem preziranju; to se pa seveda ni zgodilo, ampak Bernot je postal strokovni učitelj na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani! Blagor mu, da mu ni treba več gledati Maierja, kako beži pred njegovim pametnim metodiškim postopanjem iz učne sobe!

Toda — kakor rečeno v začetku — nismo še vsega povedali. Dospeli smo komaj, da se izrazimo v Maierjevem smislu, do četrte formalne stopnje, ki jo moramo obdelati v posebnem članku. Shvatati moramo njegovo pravo inšpekcijsko delovanje in ga osvetliti tako, da se utegne tudi pred Maierjevimi očmi zasvetiti tista stezica, ki ga je pred Bernotovo metodo srečno odnesla preudarnim ljudem izpred oči in iz učilnice.

V tolažbo tistim, ki jih pretresa grozavica, povemo eno: Ako ni Maier s tem, kar pišemo o njem, zadovoljen ali ako se čuti užaljenega, ve, kaj mu je storiti: naj nas toži! Hrepenimo po trenutku, ko nam bo mogoče za vsako trditev nastopiti dokaz resnice!

Počaka pa naj vsaj še teden dni, da mu povemo še to, kar imamo na srcu!

Položaj našega stanu in pota naraščaja.

Referiral na zborovanju učiteljskih abiturientov 17. julija t. l. v Ljubljani učitelj Ivan Dimnik.

(Dalje.)

Organizovanje našega stanu.

Čakaj nas v tem oziru težke in naporene naloge!

Pred očmi imam namreč temeljito revizijo našega stanovskega dela in organizovanja in prepotrebno reformo naših stanovskih stremljenj.

Ni to novo geslo! — Ta glas ste že čuli mnogokrat, a kadar se ga spominjamo, ni nam prijeten, ker moramo priznati, da vsi reformni predlogi in revizije še niso v našem stanu našle zaželenega smotra. In skoro se moramo vprašati po vzroku!

Odgovor je ta, da se je reformiralo previsoko.

Naprej in naprej bom ponavljal, da je predpogoj za izvedbo velikih reformnih stremljenj edinole dobro vzgojen naraščaj; tako vzgojen naraščaj, da nam jamči razumevanja novih smotrov, da nam jamči duševnih zmožnosti in da nam jamči volje dela.

Tu je dejstvo, [zakaj] je položaj med slovenskim učiteljsvom — posebno na Kranjskem danes tak, kakršen je!

In z ozirom na to, mi je težko govoriti v današnjih časih o položaju učiteljsva; toda ker umejem svojo nalogo, sorto, bom govoril tudi v tem oziru odkrito in radikalno.

A ne samo kritizirati, hočem hkrati podajati tudi načrte za bodočnost našega dela,

ker ne smatram kritike še kot pozitivno delo toliko časa, dokler se kritiki ne pridene vsebina — kako odpomoči očitkom.

Naraščaj je plaval danes v nejasnosti in meglenosti v stanovske vrste in se je vedno le zaradi tega razmeram kaj hitro vdal in akomodiral; tako je ostajalo vse vedno le pri starem — in razvoj časa je plul mimo nas. In prilične so tu besede prof. Masaryka, ki pravi: „Kdor plove brez smotra v svetovni reki, je izgubljen, ta služi le drugim za stroj; zato se moramo kmalu vprašati: ali imamo pravi smoter, pravi ideal; brez pravega smotra, brez pravega ideala — ni mogoče napredek. Kake ideale torej imamo?“

Se li smelo mi istotako ne vprašujemo, posebno oni, ki danes stopajo v naše vrste?

Ker se pa vsi naši smotri in ideali zrcalijo v organizaciji, zato se tudi upravičeno obračam z revizijo najprej do naših organizacij in njih duha.

V obliki, moram reči, naše dosežanje organizovanje ni slabo in je posebno dobro razvita naša stan. gosp. organizacija.

Drugače je z duhom, kar je opažati posebno pri društvih, kjer manjka pronicanja idej iz organizacije v organizacijo; manjka iniciative, ki bi morala prikajati od centralnih organizacij.

Vzroka temu lahko iščemo v nesistematičnem in neprogramatičnem delu naših organizacij, ker so te nastale povečini iz potrebe in so dete položaja preteklih razmer.

Tako lahko vsakdo zasledi v naših organizacijah, da rešujejo le dnevna vprašanja in da stoje brez trdne podlage, brez dalekosežnih smotrov: ne obdelujejo programatičnih točk.

Hočem reči: Našim organizacijam manjka duše in duha bodočnosti, ker stoje danes tu — skoro brez programa.

Boleti mora vsakogar izmed nas, ko vidi, da še nimamo dostojnega programa za naš stan, da še nimamo jasnega, detajliranega in fiksnega programa in da plavamo v nejasnosti, vsak s svojimi mislimi in načrti, da korakamo skupno, a so naša načela še skoro diametralno nasprotujoča v marsikaterem oziru in vprašanju.

Bojimo se odločno nastopiti, ker se bojimo neizogibnega načelnega nasprotstva v najkločljivejših vprašanjih.

A slogaštvo ne bo moglo dolgo ovirati našega dela, ker potreba bo postaviti času odgovarjajoč kulturni načrt in program in tedaj: kdor je kulturno zrel, bo korakal z nami. Dotedaj nam je pa delovati na duševni preobrat učiteljskih vrst, da brez vnanjih, revolucionarnih preobratov preobrazimo naš stan: z evolucijo naših src in duha.

Čaka nas mnogo dela pri reformi naših organizacij in fiksnanju našega programa.

Postaviti imamo poleg strogo strokovnih organizacij še socialno-stanovsko in socialno-narodno organizacijo.

Naše strokovne organizacije so dobro že izvedene, potreba jim je le, da se razvijajo na podlagi moderne kulture in znanosti in da dosledno zasledujejo le nje smotre.

Fiksirati nam je v tem oziru naš šolski in stanovsko-politiški program, katerega realizacija bi bila naloga te naše organizacije.

Po obliki mora biti ta organizacija zasnovana na strogo decentralistiškem temelju, torej bi bila zajamčena nižjim korporacijam popolna avtonomija, ki bi jo kršila le potrebna disciplina — z ozirom na centralo, katere disciplino bi pa določala nadpolovična večina avtonomnih korporacij v slučajih reševanja dnevnih vprašanj.

V drugem razmerju bi si pa hale te organizacije z ozirom na enoten program, pri čemer bi bile pa absolutno vezane na centralo.

Druga učit. organizacija, ki že danes tudi obstoja, je stanovsko-gospodarska organizacija.

Ta naša stan. zadržna ali stan. gospodarska organizacija bi morala biti opravljana od strokovno in gospodarsko izvežbanih moči, torej ločeno in samostojno.

Namen te bi bil, da uredi sistematično delovanje našega stanovskega ali zadržnega gospodarstva, da ga pospeši, razširi in por krepki tembolj — vse v korist in podporo našim negospodarskim organizacijam.

Nasprotno od strokovne ali stan.-pol. org. se mi ne zde tu isti razlogi merodajni za ureditev sistema tega organizovanja.

Povsem različna mora biti forma org.

nizovanja za strokovne, kakor gospodarske organizacije.

Zato vidim prospeh našega stan. gospodarstva v strogi centralizaciji.

Pač priznavam avtonomijo in svoboden razvoj posameznih strokam, a ne odobravam cepjenja gospodarstva v posameznih strokah strogo centralizacijo, a tudi zvezo in sorazmerno razvijanje in izpopolnjevanje posameznih strok, kakor celotnega našega stan. gosp. dela in razvoja.

Sistem centralizacije se mi zdi v posameznih strokah neizogiben. Posamezne stroke je pa potreba tudi podrediti centrali, kar se tiče druženja in razpolaganja z denarnimi sredstvi.

Velika, celotna ureditev našega stanovskogospodarskega delovanja se nam bo prejalislej pokazala kot nujna potreba, ker tudi naše gospodarske organizacije so otroci preteklega časa; čas jih je rodil, potreba jih bo zvezati, urediti in izpopolniti.

A še nisimo pri kraju z našim organizovanjem, potreba bo misliti tudi na nove organizacije.

Do danes je bilo narodno socialno delo našega stanu neorganizovano in se je preveč spajalo s stanovsko organizacijo, kar je očitno zaviralo ta naš razvoj.

Vsi načrti organizovati naš stan za nar. soc. delo, so se izjalovili.

Velika tozadevna reforma tov. Peska je nerešena, a ne zaradi tega, da bi bila slaba, temveč edino zato, ker primanjkuje vzgojenih delavcev za narodno socialno delo.

In velikim idealnim idejam tov. Peska hočemo prav danes položiti prvi temelj s tem, da položimo temelj za vzgojo nar. soc. delavcev.

Prepričan sem, da pride čas, ko bodo ideje tov. Peska — čeprav v drugi obliki — prodrle in zmagale.

Jaz si predstavljam obliko organizovanja naše narodno prosvetne ali socialne organizacije na še bolj decentralistiškem temelju nego naše strokovne organizacije in bi dal krajnim društvom popolno suvereniteto in avtonomijo.

Ta organizacija bi se krila z našim narodnim programom, ki bi istovetil kulturno in gospodarsko delovanje našega stanu v narodu ter določal smeri našega nar.-soc. dela in kazal pot našemu šolskemu programu med narod.

Sistematiški načrt našega stanovsko-narodnega programa, bi nas dovajal do popolne decentralizacije naših vrst pri nar.-prosvetnem delu in bi se končal v popolnoma avtonomnih stanovsko-prosvetnih krožkih, ki bi skupno tvorili narodno-prosvetno organizacijo, katere edini smoter bi bil nar.-prosvetno delo izločeno iz naše stan.-politiške in gosp.-zadružne organizacije.

Le na tem temelju je mogoče nje prospeh in zato zahtevam zanjo popolnoma svoje vodstvo in upravo!

Prepričan sem, če izvedemo temeljito te organizacije, da dobi s tem učiteljstvo tudi odločilen vpliv na našo narodno politiko in bo kot stan lahko soodločevalo pri postopanju in pri smereh naše narodne politike.

In naše političko delo bo lahko postalo kulturno delo!

Toda nikakor ni s tem rečeno, da zahtevamo mi kot smoter kulturnega dela politički vpliv, temveč narobe. mi iščemo smoter našega kulturnega delovanja le v kulturi sami, ker kulturna povzdiga naroda je edini temelj, ki omogočuje pozitivno narodno politiko.

Pač pa se bo na ta način lahko učiteljstvo čez čas tudi v svrhu političkih stremeljenj soorganizovalo; a ne da bi vodilo politiko, pač pa dobi vpliv na smer politike.

In smoter tega političkega soorganizovanja bi bil, da enkratavselej napravimo konec političkemu despotstvu, ki se je na eni in na drugi strani ujedlo v naš narod.

Dovesti je tok naše politike do nesebične narodne in napredne politike, ki bo dovajala naš narod tudi do pozitivnih uspehov na političkem polju.

Onim našim slogašem pa, ki odrekajo učitelju zaradi njegove „pedagoške prevzvišenosti“ vsako sodelovanje pri nar. pol. vprašanjih, pa ključem besede pedagoga Diesterwega v spomin, ki pravi: „Nihče ni res in v resnici učitelj, čigar zanimanja ne obvladajo razmere in delovanje na političkem in socialnem polju. Torej zahtevamo od učitelja živo zani-

manje za te stvari, toda z omejitvijo, da ne trpi njegovo pedagoško delovanje. — Sramota učitelju, ki se ne udeležuje na velikih zadevah naroda in na važnih zadevah svoje domovine.“

S tem končujem del svojega poročila o našem vsestranskem organizovanju.

Poudarjam pa, da ene kakor druge organizacije ne morem pogrešati, če si hočem predstavljati naše organizovanje popolno in če si hočem predstavljati naše organizovanje po-

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

V zadnji okrožnici smo pozvali predsednike okrajnih učiteljskih društev, ki so združeni v Zvezi, naj nam javijo pri letošnjih uradnih konferencah izvoljene odposlance k deželni učiteljski konferenci, ki se ima vršiti septembra meseca v Gradcu —

polno in če si hočem domišljati, da smo socialno pozicijo našega stanu v narodu resnično izrabili in izkoristili.

Poudarjam pa zopet, da so nam predpogoj takemu delu dobro vzgojeni delavci, katerih danes še nimamo dovolj, zato je moj prvi klic in korak: Med naraščaj in na učiteljska vzgojevati za to delo bodoče generacije našega stanu!

(Dalje.)

in pa novoizvoljene učiteljske strokovnjake v okrajnih šolskih svetih.

Sestavili smo na podlagi poslanih nam podatkov pregled, ki smo ga poslali „Steierm. Lehrerbundu“ in ki ga priobčujemo tukaj:

Tek. št.	Šolski okraj	Odposlanci k deželni učiteljski konferenci l. 1911.	Novoizvoljeni strokovnjaki v okr. šol. svete (za dobo 6 let)
1.	Brežice	Ivan Knapič, nadučitelj v Vidmu	Blaž Tominc, nadučitelj v Globokem
2.	Celje-Okolica	Ljudevit Černej, šolski vodja v Grižah Ernest Slanc, nadučitelj v Petrovčah	Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah pri Žalcu
3.	Gornji grad	Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu	Fran Kocbek
4.	Gornja Radgona	Josipina Krenova, učiteljica v Sv. Petru	Josip Mihelič, nadučitelj v Sv. Juriju ob Ščavnici
5.	Konjice	Hinko Schell, nadučitelj v Žrečah	Hinko Schell
6.	Kozje	Valentin Pulko, nadučitelj v Dobjem pri Planini	Valentin Pulko
7.	Laško	Anton Gnus, nadučitelj v Dolu Hilda Riegerjeva, učiteljica v Trbovljah-Vodah.	Anton Gnus
8.	Sv. Lenart v Slov. gor.	Josip Maurič, nadučitelj v Sv. Trojici	Jakob Kopic, nadučitelj v Sv. Lenartu.
9.	Ljutomer	Ivan Robič, ravnatelj v Ljutomeru	Ivan Robič
10.	Marenberg	Fran Witzmann, učitelj v Ribnici na Pohorju	Bogomir Sitter, nadučitelj v Vuhredu ob Dravi
11.	Maribor-Okolica	Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah Avgust Požegar, nadučitelj v Žiteški vasi	Avgust Požegar
12.	Ormož	Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu	Josip Rajšp
13.	Ptuj-Okolica	Ivan Kaukler, nadučitelj Ptuj-Okolica Miha Vauhnik, nadučitelj v Markovcih	Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori
14.	Rogatec	Davorin Sotošek, nadučitelj v Žetalah	Simon Sekirnik, nadučitelj v Sv. Juriju pod Rogaško goro
15.	Sevnica	Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici	Josip Mešiček
16.	Slov. Bistrica	Josip Koki, nadučitelj v Studenicah	Josip Sabati, nadučitelj v Zgornji Poljskavi
17.	Slov. Gradec	Fran Vrečko, ravnatelj v Slov. Gradcu-Okolica	Fran Vrečko
18.	Šmarje	Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici pri Celju	Tomo Kurbus
19.	Šoštanj	Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju	Ivan Koropec, učitelj v Šoštanju
20.	Vransko	Fran Lorber, nadučitelj v Braslovčah	Anton Farčnik, nadučitelj v Polzeli

Prosimo predsedništva okrajnih učiteljskih društev, naj nam pošljejo imenik članov, odbor in število zborovanj ter obravnane teme, ako tega letos še niso storila.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo 3. avgusta 1911 v St. Ilju pri Velanju po običajnem vzporedju. Predsednik tovariš Koropec pozdravi vse navzoče ter nas vzpodbuja k skupnemu delovanju. Z utemeljeno ogorčenostjo pa biča malomarnost in brezbriznost nekaterih kolegij in kolegov, ki imajo ravno za tisti dan, ko imajo zborovanje, pripravljen cel koš izgovorov za opravičilo, ki so pa vsi sumljivo — resnični. Tistim pa, ki so ravno na tak dan bolni, pa želi skorajšnjega zdravlja. Nato pride na dnevni red.

Izmed dopisov omenim samo onega od Zaveze glede izprememb pravil. Določijo se tovariš Trobej, Koropec in Lukman, da prešturirajo ta pravila ter o tem poročajo pri enem prihodnjih zborovanj. — Tovariš Koropec se

Tista društva, ki so še na dolgu članarino (po eno krono od člana), pozivljamo, da jo čimprej poravnajo.

zahvali tovarišem za zaupanje, ki so nam ga izkazali s tem, da so ga izvolili za zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet. Kakor dosedaj delal bo tudi v prihodnje za koristi učiteljstva. Tovariš tajnik poroča obširno o letošnjem Zavezinem zborovanju v Trstu, katero poročilo so zbrani z zanimanjem poslušali. Nato je še bilo nekaj nasvetov in želj. Prihodnje zborovanje se je določilo na dan 5. novembra t. l. v Šoštanju.

Književnost in umetnost.

Dr. Velimir Deželić: Spomen-listak na dvadesetipetletni književni in nastavnični rad Stjepana Širole. (1886—1911). Preštampano iz „Prosvjete“. Zagreb 1911. Tisak Antona Scholza. br. 23. — Danes le omenjamo to brošurico. Več o nji izpogovori naš poročevalec o hrvaškem šolstvu.

Zvonček objavlja v svoji osmi številki to-le vsebino: Andrej Rape: Umrlemu očetu. Pesem. — Po jabolka. Vinjeta. — Dr. Ivan Lah: Pri gospodu Noviču. Povest. — Ivo Trošt: Najlepši trenutek. Povest s podobjo. Andrej Rapè: In svet prevzel sad delavnih je let. Pesem. — K. Andrejev: Škržad in solnce. Basen. — Fran Žgur: Zadnja pot. Pesem. — Marica Gregoričeva: Ines in njeno pismo. Igrica. — Bohinjsko jezero. Podoba v barvotisku. — Dragotin Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s 7 podobami. — J. S.: Strah. Pesem. — Fr. Ločniškar: Slovo od doma. Pesem. — Pouk in zabava: Fr. Zagorc: Zastavica v podobah. — Rešitev. — Uglasbena pesem. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Obrambni vestnik.

„Slovenčevi“ popolnoma neosnovani in od poklicane strani temeljito ovrženi napadi na Učit. tiskarno in Vdovsko društvo so se začeli ponavljati z vso predrzno vehemenco. Prokleti klerikalci hočejo uničiti vse, kar ni njihovega. — Na podlagi lanskega računa je naša tiskarna plačala 2376 K pridobnine, toda varstva naš zavod ne uživa nobenega. Takrat nas poznaajo, ko moramo plačati davke, v obrambo našega poštenja in naše solidnosti pa ne uživamo proti neprestanim napadom klerikalne svojati nobenega varstva! „Slovenčev“ bandit kliče vlado, naj gleda na nas. Tudi mi jo s tem pozivljamo, naj izvrši pri nas revizijo, da bo enkrat konec temu večnemu klerikalnemu lajanju! Takega nekvalifikovanega početja nečemo in ne moremo več mirno prenašati, zato odločno pozivljamo upravni odbor Učit. tiskarne in odbor Vdovskega društva, naj citirajo „Slovenca“ pred sodišče, kjer se klerikalnim barabam enkratavselej zavežejo lažnivi gobci!

* Regulacija plač. Nekateri listi so sedaj, ko je vložen Pacherjev predlog glede regulacije plač vsega avstrijskega učiteljstva, začeli nekaj mešati in pisati tako, kakor to rešitvi tega vprašanja ni v korist. Vse poštene liste nujno pozivljamo, naj puste to vprašanje popolnoma pri miru, ker ga ne razumejo. Akcijo, ki jo je vse napredno avstrijsko učiteljstvo započelo samo, bo tudi samo izvedlo, kolikor je to v naših razmerah najugodnejše mogoče. Tovariši in tovarišice, ki so v prvi in glavni vrsti interesovani na tej akciji, naj nam popolnoma zaupajo: storili bomo vse, kar je v naših močeh, da pospešimo ugodno rešitev tega vprašanja. Že danes lahko povemo, da imamo od nekaterih jugoslovanskih drž. poslancev zagotovilo, da bodo govorili in delali za nas. — Kdor neče delati v smislu naših zahtev, ki ne morejo od njih odnehati niti za las, ta naj bo tiho in mirno. Opravili bomo vse sami!

* Deželni šolski svet v službi duhovščine? Znan župnik na Dolenjskem je poklical nekega dne k sebi člana kraj. šol. sveta ter rekel: „Jaz mislim nadučitelja spraviti proč. Glejte, da se služba njegove žene ne bo definitivno razpisala, ker bo potem težje, če bo ona definitivno nameščena.“ — Služba se je vendar razpisala, dasiravno malo kasno. Nadučiteljeva žena kot edina izvrstno kvalifikovana prosilka v dveh zaporednih sejah od krajnega šolskega sveta enoglasno priporočana še do danes ni stalno nameščena, dasiravno so bile v tem času, ko leži ta akt v Ljubljani, že štiri seje dež. šol. sveta. Vprašamo tu najvišjo šolsko oblast v deželi: „Kaj pa je zakrivila nedolžna žena, če se že njenega moža iz političkih nagibov preganja?“ Povemo pa demagogom pri dež. šol. svetu, da o preganju omenjene zakonske dvojice še ni izpregovorjena zadnja beseda ter ne storjen zadnji korak.

* „Zvonček“ in „Vrtec“. Pred nekaj časom je naš katoliški prijatelj „Slovenec“ zopet nekaj namigaval glede „Zvončka“, kar diši po nadaljevanju bojkota. Mi se seveda tega prav nič ne bojimo, zakaj škodovalo bo to le „Vrtcu“, ker bomo začeli malo gledati na njegovo klavno obleko in puhlo vsebino. Vzemite v roke kak letnik tega „lepega“ lista in našli boste mesto kot je — če se ne motimo v letniku 1910. — pod naslovom „Iz torbice o. Ivana Svetokrižkega: „Mož pograbl lonc in ga treščil ženi v glavo, da se je razletel na drobne kosce“. To je prav lep recept! Morda se ga bodo otroci oprijeli, ker je bolj priročen kot Štrukljevi pipci. — Dalje se bere v ravnostih črticah: „Mož našeska žena, da je bilo veselje gledati.“ — To je že višek sirovosti, če se mladini priporoča tako veselje. Take stvari se prej primejo otrok kot kaj dobrega. Otroci morajo res podivjati ob taki „duševni paši“. Tako gre komedija naprej. Berite n. pr. še „povestice“ v „Angelčku“. Druga za drugo nam prav natančno opisujejo, kako je treba prijeti so-

vražnika, da tebebi na tla, sploh sam kavs in robavs med otroki in kot finale razbite glave, raztresene črepinje in bolniška postelj. — To je „literatura“ za mladino! — O lepi vnanji obliki tega lista ni niti govora. Same stare, že povsod zavržene slike, brez vsake umetniške vrednosti! Ali izhajajo mladinski listi zato, da si razni ljudje na škodo mladine polnijo z denarjem svoje žepe? To ne pojde tako dalje! Sedanji čas zahteva tudi pri mladini vsaj malce umetniške vzgoje! — Sedaj pa vzemite v roke „Zvonček“ in sodite! Primerjati se sploh ne da, ker je sedanji „Vrtec“ pod kritiko. Omenimo še to, da smo čitali že mnogo sestavkov v „Vrtcu“, ki jih je naš „Zvonček“ obsodil že prej v koš.

Politiški pregled.

* Sanacije deželnih financ po zadilih finančnega ministra ni mogoče več preložiti. Tudi študije o sanaciji ne smejo ovirati takojšnje sanacije, ker bi to le škodovalo interesom deželá in prebivalstva. Predvsem pa je treba sestaviti zahteve in pogoje v deželnem gospodarstvu iznova, ker je material, ki je ministrstvu na razpolago, že zastaran.

* Nemški „Drang“ proti jugu. Hrvaški listi poročajo, da bo v kratkem premeščena domača posadka iz Dubrovnika in da pride tja nemški polk. Bati se je, da store tsko z vso vojsko, ki je sedaj v Dalmaciji, a pripada 22. pešpolku, v katerem so sami domači sinovi. Namesto njih bi prišli nemški vojaki. Na ta način poplavijo dalmatinske mesta oficirske in podoficirske rodovine, in te bodo zahtevale ustanavljanje nemških šol. V tem pogledu bo prvi Dubrovnik, kjer so napravljeni že poizkusi.

Kranjske vesti.

—r— Maier za — Slomškarijo. Poročajo nam skoro neverjetno vest: Službovala je nekje na Dolenjskem mlada, toda značajna učiteljica, ki je na enorazrednici poučevala do 100 otrok. Kaj se pravi to delo zmagovati, poleg tega si pa še kuhati hrano, ker je nikjer v vasi ni dobiti, to ve samo para učiteljskega stanu, ki gara deželi za 66 K 66 h mesečne plače. — Pa pride nadzornik Maier. Ko mu učiteljica po inspekciji potoži svoje bridko stanje, proseč ga, naj ji pomore kamorkoli, kjer bo dobivala vsaj hrano, se odreže nadzornik: „Gospodična koleginja, vpišite se v Slomškarijo, pa dobite, zagotavljam vas, v kratkem najboljšo službo v...“ — Ko je značajna učiteljica nadzorniku odgovorila, da svojega prepričanja tudi za najboljšo mesto ne proda, ji je nadzornik obrnil hrbet in odšel. — Tako govori naše poročilo. Ker nam je ime kraja in učiteljice znano, skoro ne smemo dvomiti o resničnosti. Torej se mora pač vsaka obzirnost nehati! Uradna oseba agituje za klerikalno organizacijo — tu je konec vsakemu pardonu! Naj torej pride, kar mora priti!

—r— Razglas o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori štirinajsti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 11 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslojju poleg Marijanišča na Spodajih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva, vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vinarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K ali za ves tečaj 330 K. Deklace, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; 2. le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 3. znati čitati, pisati in računati; 4. predložiti zdravniško izpričevalo, da so zdrave; 5. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 6. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško izpričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 10. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— Modra misel „Slovenskega Gospodarja“. Ako je resnica, kar poroča „Učiteljski Tovariš“ z dne 4. avgusta t. l. zaglavjem „K preosnovi ljudskega šolstva“, da namreč hočejo na vsak način prepustiti gospodje župniki vsa svoja obvezna posestva učiteljem na kmetih v svrhu poučevanja naše mladine v kmetijskih strokah, oni sami se pa hočejo posvetiti vbodoče le svojemu

prevzvišenemu poklicu ter živeti le od oltarja, kakor je bilo to v navadi v prvem stoletju krščanstva, bi nujno prosili vse slovenske liste, da ponatisnejo to novico. — To seveda pa samo le radi tega, da to pravočasno zvedo tudi naši slovenski poslanci. Zakaj ako se uresniči ta misel, ne potrebujemo mi učitelji povišanja plač, za katero se v najnovejšem času zgolj iz človekoljubnih ter pristno krščanskih nagibov tako silovito potegujejo naši poslanci v državni zbornici. — Vsak učitelj na kmetih bo namreč potemtakem nekaj ravnatelj, da celo lastnik kmetijske šole. Posamezne poljedeljske opravke bo izvršil s svojimi učenci, tako da mu niti ne bo treba plačevati delavcev, in dobro se nam bo godilo. — Veseli nas, da so gospodje duhovniki vendar enkrat uvideli, da se božje kraljestvo ne nahaja na tem svetu ter da ga bogatini niti videli ne bodo.

—š— Se ena srednja šola za nemški štajeri! Štajerski Nemci so dobili v zadnjem času od države kar dve realki in eno gimnazijo, od dežele pa eno gimnazijo (v Ptujju). Sedaj pa se je začela, kakor čitamo v graških listih, agitacija za ustanovitev državnega učiteljskega v Judenburgu. Faktične potrebe za tak zavod prav gotovo ni, saj je znano, da imajo na Srednjem Štajerskem preobilico učnih oseb za učiteljskega. Ali dobri nemški purgarji v Judenburgu vedo, da mesto s srednjo šolo pridobi in od tod agitacija zanjo. Nam Slovincem se ne da niti višje gimnazije, dasi bi imeli pravico do dveh in ako bi se hotelo izmetavati denar kakor za ptujsko gimnazijo, celo do treh in štirih. Mariborsko moško učiteljske reklamirajo Nemci za svojo posest, dasi je po pravici naše. Na ustanovitev čisto slovenskega učiteljskega seve nihče ne misli in naši poslanci najmanj. Kaj pa nam je treba srednjih šol! Če postanejo lahko analfabeti in hlapi z okrvavljenimi rokami državni poslanci ter voditelji naroda, si lahko tudi drugi pomagajo brez omike dalje — ali pa naj grejo v nemške šole! Saj za te slovenske davkoplačevalce — ničesar ne prispevajo.

—š— Vročina. V članku „Pasji dnevi“ v zadnji števi „U. T.“ je v tretjem odstavku tiskovna pomota; ne sme se glasiti § 2. in 12., ampak 82. — Dodatno omenjamo, da je „Amstschimmel“ že priskakljal z odlokom, ki dovoljuje vročinske počitnice za tekoči tečaj; ako je namreč ob 11. dop. v razredu 20° R ali 25° C, odpove popoldanski pouk. — Kako se pa hladiti na Kranjskem in Primorskem, kjer imate še šole? (Op. uredn.: Kjer je še šola, tam se nič ne hlade; kjer je pa ni, jih mori zavest težkega življenja).

Goriške vesti.

—g— Gospodinjska šola v Tomaju na Krasu je edini zavod na Primorskem, namenjen izobrazbi in pouku kmetijskega ženstva in ki z uspehom deluje, že tri leta v njega korist. Slovenski kmetijski posestniki Primorske so uvideli kmalu ugodnosti, ki jih nudi ta šola pri vzgoji njih hčerk in zbog tega so bili že prvi trije tečaji dobro obiskani. Ozirom na praktično ureditev te šole, ki ji je v prvi vrsti namen, da praktično in teoretično izobrazuje gojenke v dobrem gospodinjstvu, je priporočati posebno onim kmetijskim posestnikom, ki nameravajo svoje hčere vzgojiti v dobre gospodinjce. — Da je ta zavod sploh velike važnosti za razvoj kmetijstva v deželi, dokazuje tudi dejstvo, da je podpiran od vlade in dežele, ki hočeta tudi na ta način priskočiti temu stanu na pomoč. — Začetkom novembra t. l. se otvori četrti tečaj te šole, ki traja 12 mesecev ali nepretrgoma vse leto. Gojenke stanovajo v zavodu, ki je pod vodstvom šolskih sester. Pouk je slovenski in brezplačen, ter obsega poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva, vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja. Zlasti se poučuje teoretično in praktično v kuhanju, šivanju (na roko in na stroj), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in bolno živino. Pismene prošnje za sprejem na ta zavod in tostvarna vprašanja naj se dopošiljajo na vodstvo gospodinjske šole v Tomaju p. Dutovlje, ki daje tudi vsa potrebna pojasnila.

—g— Deželni zavod gluhonemih je zaključil šolsko leto kot navadno z razstavo ženskih ročnih del, risb in drugih v zavodu izdelanih reči. V zavodu je bilo v minolem šolskem letu 33 moških in 35 ženskih gojencev. Po narodnosti je bilo 42 Slovencev in 26 Italijanov.

Tržaške vesti.

—t— Imenovanja. Minister za uk je imenoval: Adamiča Emila in Skabarja Matka učitelja, gospe Engel m. n. o. Marijo učiteljico, Kosa Fr. podučiteljem, gospici Plaper Ljudmilo in Zamejca Emo podučiteljicama. Mahkota K. v X. či-

novni razred. — Razen gospice Plaper, ki bo poučevala slovenščino na drž. dekliški, ljudski in meščanski šoli, so vsi imenovani prideljeni zasebnim slovenskim šolam v Trstu.

—t— Od državne obrtne šole. Akademski slikar v Trstu, Karel Wostry, je imenovan za profesorja v VIII. činovnem razredu na državni obrtni šoli v Trstu.

—t— Razpis natečaja. V šolskem letu 1911/1912 se podelita dve državni stipendiji, vsaka v znesku 500 K (petsto kron), in sicer za dobo redno zvršenih študij dvema mladeničima, rojenima in pristojnima na Primorsko, ki se obvezeta, da ima po dokončani višji šoli za vinorejo v Klosterneburgu ali poljedeljske šole „Francisco Josephinum“ v Mödlingu, ter temu sledečem praktičnem službovanju pri kmetijstvu posvetita najmanj za pet let službi potovalnega učitelja za kmetijstvo na Primorskem. Prosilci za enega teh stipendij naj vložijo svoje prošnje, naslovljene na c. kr. ministrstvo za poljedelstvo, v najkrajšem času na c. kr. namestništvo v Trstu ter jih opremijo s sledečimi prilogami: 1. krstni list; 2. dokaz pristojnosti k eni primorskih občin (domovinski list); 3. izpričevalo z dobrim uspehom dovršenega 4. razreda gimnazije ali realke; 4. izpričevalo, izdano od uradnega zdravnika o telesnem zdravstvenem stanju; 5. izjavo, kateri gori navedenih učnih zavodov hočejo obiskovati; 6. obvezna izjava prosilcev, oziroma njih staršev ali postavnih varuhov, da se po redno dovršenih študijah ter po teh sledeči kmetijski praksi posveti najmanj za dobo 5 let službi potovalnega učitelja za kmetijstvo na Primorskem, ne da bi pa s tem dobil kako pravico do državne službe.

Pojasnilo.

V 31. števi „Učiteljskega Tovariša“ z dne 4. avgusta t. l. čitam v notici: „Iz seje okrajnega šol. sveta v Sežani dne 27. julija t. l.“ sledeče: „Vzame se v znanje poročilo predsedstva, da je dež. šol. svet vpokojil nadučitelja A. Leban.“ — Da se ne bode moja vpokojitev krivo tolmačila, javim, da sem 15. maja t. l. dovršil svoje štiridesetletno učiteljevanje in da me je visoki c. kr. deželni šolski svet na mojo lastno prošnjo vpokojil ter mi dovolil penzijo v znesku vseh postavnih dohodkov, katerih sem bil do sedaj deležen, zakaj šteli so mi 40 let 1 mesec in 15 dni službovanja. — Ob tej priliki je c. kr. okrajni šolski svet v Sežani sklenil, da mi ob 40letnici čestita. In de facto mi je poslal sledeči dekret:

Št. 929. Sežana, dne 30. maja 1911.

Gospod Anton Leban, višji učitelj-voditelj ljudske šole v Komnu.

Povodom štiridesetletnice plodonega službovanja kakor učitelj, katero ste slavili 15. maja t. l., Vam je c. kr. okrajni šolski svet sklepom od dne 29. maja t. l. izrekel svoje prisrčne čestitke.

Obveščevaje Vas o tem, pridružujem se še osebno omenjeni izjavi ter ostajam z odličnim spoštovanjem

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani.

Predsednik: Rebek.

Toliko v pojasnilo p. n. čitateljem in čitateljicam „Učiteljskega Tovariša“.

Anton Leban, nadučit. v p. Komen, 6. avgusta 1911.

Listnica uredništva.

Glede učenih slik in formalnih stopenj, ki je z njimi v zvezi nadzornik Maier, smo dobili od dobro informirane strani članek. Porabimo ga prihodnjč. — Celjsko in mariborsko učit. društvo: Priobčimo prihodnjč.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1150. Štajersko. 1-1
V političnem okraju Celje razpišejo se za sledeče ljudske šole službe učiteljev in učiteljic v trajno, oziroma začasno nameščenje:

Na štirirazrednici v Petrovčah (III. krajni razr. in na šestrazredni z eno paralelko na Vranskem (II. krajni razr.) po eno mesto učitelja.

Na petrazredni dekliški šoli v Trbovljah (II. krajni razr.) eno mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj predpisanih službenih potom vložijo do dne 28. avgusta 1911 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Celje, dne 3. avgusta 1911.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija K 150.788.42.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Vse knjige

ki jih je izdala Šolska Matica, se prodajo prav po nizki ceni. Vsi Pedagoški Letopisi, Realna knjižnica, Zgodovinska učna snov in Zgodovina slovenskega slovstva so krasno vezani. Proda se tudi Wolfov slovensko-nemški slovar. Na hrbtu so zlati napis. V Učiteljski tiskarni se zve, kje so naprodaj omenjene knjige.

Trgovina s papirjem pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

Jemnej Bahovec naslednik

Ivan Gajšek

Ljubljana, Sv. Petra cesta 2. pri Frančiškanski cerkvi.

Razglednice: ljubljanske, pokrajinske, planinske i. t. d. — Tiskovine: pobotuice, troškovični, pooblastila i. t. d. — Založništvo nastenskih slik za Črnivčovo računico. — Velika zaloga kipov slovenskih literatov.

Tovarniška zaloga uradnega in pisemskega papirja, šolskih zvezkov, trgovskih in poslovnih knjig. — Barvice, čopiče i. t. d.

— Črnila vsake vrste.

Slikarske potrebščine. — Spominske knjige.

AVGUST AGNOLA Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Iv. Bonač v Ljubljani

priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigovoznico.

SINGER „66“

šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana Sv. Petra cesta 4.	Kranj Glavni trg 53.	Kočevje Glavni trg 79.	Novo mesto. Veliki trg 88.
---------------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------------

Na splošno vprašanje vsako zaželjeno pojasnilo; vzorci za vezanje, krpanje in šivanje zastojin franko.